

POSTANOWIENIE

16 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 16 grudnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.P.

z udziałem M.R. i W.P.

o rozstrzygnięcie co do aktów stanu cywilnego,

na skutek skargi kasacyjnej M.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Sosnowcu

z 10 lipca 2024 r., II Ca 837/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. ustala, że uczestnicy ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 10 lipca 2024 r. Sąd Okręgowy w Sosnowcu oddalił apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej z 13 czerwca 2023 r., w którym Sąd oddalił wnioski M.P. o unieważnienie wzmianki dodatkowej zawartej w punkcie 7 aktu urodzenia P.M. (P.) urodzonego [...] 1944 r., a zmarłego [...] 2020 r. w P., stwierdzającej, że ojcem P.P. jest T.P., urodzony [...] 1911 r. w U.,

oraz o unieważnienie aktu zgonu P.P. i wydanie postanowienia o sporządzeniu nowego aktu zgonu.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł wnioskodawca. Skarżący powołał się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. i podał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec zarzucanych w skardze naruszeń przepisów prawa materialnego.

3. Uczestnicy postępowania W.P. i M.R. wniesli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od skarżącego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej.

W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Analiza sprawy wskazuje, że ustalenia sądu drugiej instancji nie zawierają zarzucanych przez skarżącą uchybień, które kwalifikowałyby skargę jako oczywiście uzasadnioną w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

6. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został prawidłowo uzasadniony. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca podał, że skarga jest oczywiście uzasadniona wobec zarzucanych (w ramach podstaw kasacyjnych) naruszeń prawa materialnego. Nie wskazał natomiast, które naruszenie przepisów prawa materialnego (w ramach podstaw kasacyjnych) skarżący sformułował siedem zarzutów naruszeń prawa materialnego) przemawiać ma za oczywistą zasadnością skargi. Stwierdził natomiast, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma wynikać z „oczywiście błędnej wykładni przepisów dotyczących przesłanek unieważnienia aktów stanu cywilnego w przemieszaniu z przesłankami ich sprostowania oraz niezastosowaniu przepisów zastrzegających wyłącznie skutek nadania nazwiska i błędne przyjęcie, że doszło do uznania dziecka i nadania mu nazwiska wskutek tegoż uznania”. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, iż w przypadku powołania się na przyczynę kasacyjną, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinny zostać wskazane konkretne przepisy, które miały zdaniem skarżącego zostać naruszone w sposób kwalifikowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 października 2024 r. I CSK 2370/24; z 3 kwietnia 2025 r., I CSK 3077/24, i z 18 września 2025 r., I CSK 1704/24).

7. Na tle podniesionej przez skarżącego przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Funkcją postępowania kasacyjnego nie jest weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym. W orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi

kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15; z 18 maja 2023 r., I CSK 855/23). Oczywista nietrafność wyroku ma być konsekwencją ewidentnego naruszenia prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2010 r. II CSK 36/2010; z 30 listopada 2010 r. I CSK 359/10). Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika, a zatem przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby pogłębionej analizy, przeprowadzania dłuższych badań lub dociekań, podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie, bowiem orzeczenie sądu *ad quem* jest oczywiście nieprawidłowe (postanowienia SN: z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15; z 14 lutego 2020 r., V CSK 483/19). Innymi słowy, uchybienia powinny być dostrzegalne w sposób oczywisty dla osoby mającej wyższe wykształcenie prawnicze (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 17 maja 2018 r., IV CSK 601/17; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 21 maja 2019 r., I CSK 219/19). W ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie przedstawił argumentów potwierdzających oczywistą zasadność skargi w powyższym rozumieniu.

8. Skarżący w szczególności nie wykazał, iż doszło do „oczywiście błędnej wykładni przepisów dotyczących przesłanek unieważnienia aktów stanu cywilnego” (chodzi tu o art. 39 ust. 1 ustawy z 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego). Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów, iż wykładnia tych przepisów przez Sąd Okręgowy była oczywiście błędna. Skarżący twierdzi, iż Sąd Okręgowy błędnie przyjął, iż „zdarzeniem niezgodnym ze stanem faktycznym” nie była sytuacja, w której wpisano do aktu stanu cywilnego, że dana osoba jest ojcem dziecka, pomimo że osoba ta nie złożyła oświadczenia o uznaniu ojcostwa. W istocie nie to było osią rozbieżności, gdyż sąd odwoławczy oparł swe rozstrzygnięcie nie na zarzucanej przez skarżącego błędnej wykładni, lecz

na uznaniu, że w rozważanej sprawie doszło do złożenia przez T.P. oświadczenia o uznaniu ojcostwa (uzasadnienie, k. 187). Nie zachodzi więc wątpliwość co do należytej interpretacji przesłanek unieważnienia aktu, lecz rozbieżność w ocenie, czy przesłanki te in casu się ziściły. W każdym razie w ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów za tym, że dokonując tej oceny sąd odwoławczy popełnił błąd, widoczny *prima facie*, skutkujący oczywistą zasadnością skargi.

9. Niezależnie od powyższego, twierdzenia skarżącego o istotnej zasadności skargi pozostaje w ścisłym związku z oceną stanu faktycznego, w tym sensie, iż ocena zasadności zarzutów o ewidentnym naruszeniu prawa przez sąd odwoławczy wymagałaby uprzednio akceptacji określonych twierdzeń skarżącego co do kwestii faktycznych. Skarżący twierdzi bowiem (i na tych opiera główny zarzut), że T.P. nie złożył oświadczenia o uznaniu dziecka – P.M. (P.). Tymczasem ocena kwestii faktycznych leży poza zakresem kompetencji Sądu Najwyższego. Kognicja Sądu Najwyższego ma bowiem ograniczony charakter i nie obejmuje zarzutów związanych z ustaleniami faktycznymi oraz oceną dowodów dokonanych przez sądy *meriti* (art. 398³ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości dokonanych przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2022 r., II USK 384/21; z 22 grudnia 2021 r., II CSK 390/21; z 31 maja 2021 r., III CSK 152/20; z 13 maja 2021, III USK 103/21 oraz z 9 marca 2021 r., IV CSK 412/20).

10. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

11. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Krzysztof Grzesiowski

[SOP]